

Martina CICHÁ a kol., Integrální antropologie, Praha: Triton, 2014, 421 s., ISBN 978-80-7387-816-0.

Integrální antropologie se u nás pěstuje od r. 1968 (Josef Wolf, Karel Mácha a další), takže vydání obsáhlé monografie o tomto vědním oboru je zájemci o integrální antropologii velmi vítáno. Autorský kolektiv, který vedla doc. Martina Cichá, autorka čtyř příspěvků a pozoruhodného závěru s názvem *Proč antropologie musí být integrální*, odpovídá na tuto otázku tezí, že „člověk je sám o sobě bytostí vpravdě integrální, se svým vztahem k sobě samému, k ostatním příslušníkům lidského společenství i k ostatní živé a neživé přírodě“; člověk – píše dále Cichá (s. 339) – „disponuje atributy, bez nichž by tato integrace nebyla možná“. Proto antropologie vyžaduje „holistický“ přístup, „její samou podstatou je integrace odlišných přístupů ke studiu člověka“. Problém ovšem spočívá v tom, že většina těchto přístupů se liší také v rámci téže kategorie, např. antropologie psychologická, pedagogická, evoluční, náboženství, umění a další. Filosofická antropologie, která byla na Západě již po druhé světové válce v jakémsi syntetickém smyslu pěstována jako filosofická antropologie, neboť „*homo anthropologicus* je zjevně člověk, jak se otevírá filosofickému pojetí“ (Michael Landmann, *Fundamental-Anthropologie*, 1979, s. 13; viz také Ján Letz, *Filozofická antropológia*, 1994). V námi recenzované knize je však „filozofická antropologie“ zařazena jako jedna ze složek integrální antropologie. Rejstřík těchto jednotlivých složek integrální antropologie je zde velmi bohatý, od archeologické antropologie, přes antropologii pohybu a sportu, sexuality, mateřství, práva, až po antropologii teologickou, ekologickou, historickou a další.

Nás zde zajímá psychologická antropologie, jejímž autorem je Martin Soukup (s. 122–134), který o tomto oboru soudí, že se „*vyprofiloval jako podobor sociální a kulturní antropologie*“, přičemž tyto podobory mají v odborné literatuře různé názvy, jako „interkulturní psychologie“, „kulturní psychologie“, „psychologie kultury“. Za historické předchůdce psychologické antropologie Soukup pokládá Giambattista Vica (1668–1744), Wilhelma Wundta (1832–1920), Gustava Le Bona (1841–1931) a další, vystupující již ve 20. století. K těm novodobým historickým fundamentům však patří také Otto Tumlirz (*Anthropologische Psychologie*, 1939 a další poválečná vydání) – dílo, které jako fenomenologická psychologie předznamenovalo konec kontinentální antropocentrické „psychologické psychologie“ a nástup zoocentrické kvasi-psychologie behavioristické. Obsah Soukupovy knihy je obsahově bohatý, pestrý, nicméně s převahou anglofonních pramenů odborné literatury, i v pasáži o psychoanalýze a antropologii. Budiž však zdůrazněno, že Soukup přinesl velmi zdařilou formulaci, která zdůrazňuje, že „*současná psychologická antropologie se orientuje na širokou paletu témat spjatých s otázkami lidského chování a prožívání v mezikulturní perspektivě. Hlavní napětí lze spatřovat ve snaze postihnout a rozlišit kulturně specifické jevy a procesy od těch univerzálních*“.

Milan Nakonečný
(TF JU, nakonecny@tf.jcu.cz)